

Sinkó István

Egy új szépség jellegzetességei

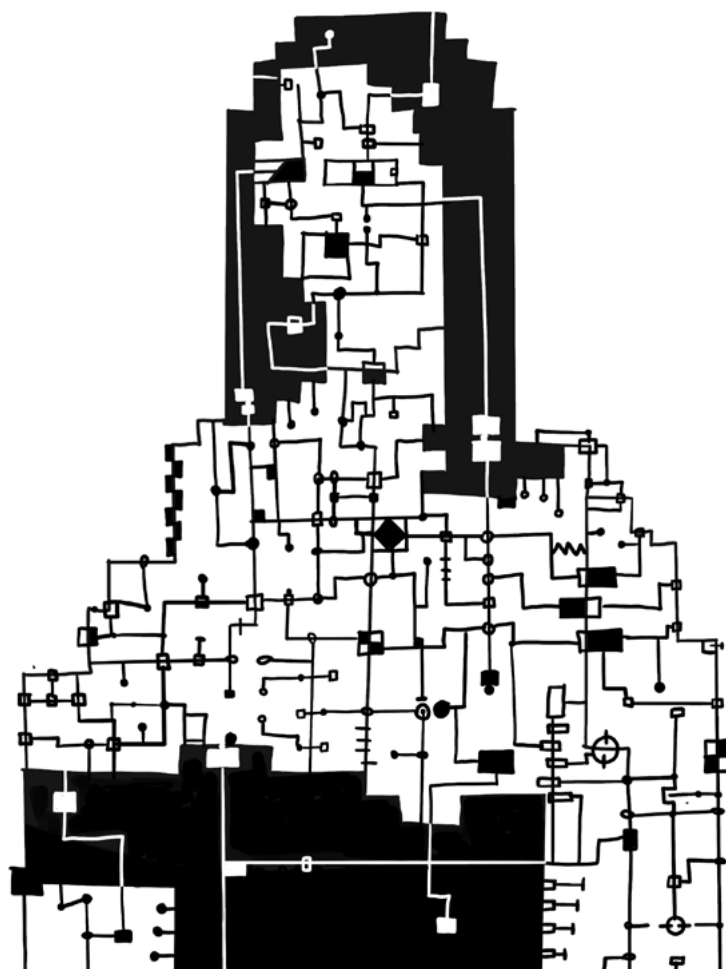
Beszélgetés Szauder Dáviddal

Szauder Dáviddal a Tilos a Tilos étteremben beszélgetünk. A helyszín autentikus, hisz itt hozta létre a tulajdonos, Somogyi Zoltán és a művész a *David and friends* elnevezésű digitális galériát. A falakon Szauder munkái, keretbe foglalt kis képernyőkön futó alkotások, az elmúlt évek darabjai láthatóak. A programok loopszerűen futnak és ismétlődnek. A nemrég Berlinből hazatelepült, 46 éves alkotó most épp a Veszprém, Európa kulturális fővárosa 2023 program keretében dolgozik egy projekten.

SI: Hogyan kezdődött a pályafutásod?

Szauder Dávid: Nyolcéves koromban a nagyszüleimtől kaptam egy Commodore 64-es számítógépet, amin felfedeztem egy artstúdió rajzolóprogramot. Joy stickkel kezdtem el absztrakt képeket rajzolni. A középiskolás korom után művészettörténelemszakra készültem, s egy ízben a Szépművészeti Múzeum könyvtárában felfedeztem egy brosúrát a fénymásolás művészetéről. Rájöttem a képeket nézegetve, hogy én pont ezzel akarok foglalkozni. Innen egy karnyújtás volt a Magyar Képzőművészeti Egyetem az intermédiá szak, melyet két lelkes évig látogattam, majd harmadévben Helsinkibe, a Medialabba mentem tanulni. Ez a helyszín meghatározó volt, a korszak legjobban felszerelt műhelyében kísérleti technikákat, komputergrafikát lehetett tanulni. Innen Berlinbe mentem, bejutottam az ottani Collegium Hungaricumba. Ott dolgoztam médiaművészként, majd művészeti vezetőként fejeztem be az ottani pályafutásomat. Több kiállításom volt, majd free lance alkotóként tevékenykedtem. Létrehoztam több saját sorozatot, és sok helyen tanítottam.

SI: Felolvassék neked egy idézetet, mely számomra művészeti neveltetésem miatt komoly kihívást jelent. Kíváncsi vagyok, te hogyan vélekedsz róla: „A számítógép funkcionalitása esztétikai minőség: a konfiguráció szépsége, a szoftverek hatékonysága, a rendszer biztonsága, az adat megosztása mind egy új szépségjellegzetességei.” Franco

↑

↑
SZAUDER Dávid: *Mona-Machine*, 2022, HD, animáció
A művész jóvoltából

SZAUĐER
Dávid: *Elon, the
renaissance man!*,
2022, HD, animáció
A művész jóvoltából
←

Matteostól származik a mondat. Számomra ez egy kicsit a futurista kiáltványhoz és Marinetti *Óda a versenyautóhoz* című verséhez hasonlatos.

SzD: Természetesen én is így gondolom. Mármost hogy ez egy új esztétikai minőség, és jó a párhuzam a futuristákkal. A számítógép és a technológia – a PC, a telefon, az Ipad –, amivel együtt élünk, az életünk. Van ebben az idézetben valami. Igazi kihívás bebizonyítani, hogy az esztétikai érveken túl a hagyományos művészetekkel versenybe lehet hozni egy új minőséget. Most a mennyiség a minőséggel áll harcban a digitális művészetben. Ezt a minőséget létrehozni – ez az én szerepem ebben az egészben.

SI: Nehezen képzelhető el, hogy ez múzeumi művészet lehet, pedig már bent van a múzeumokban a digitális újmédia. Mivel

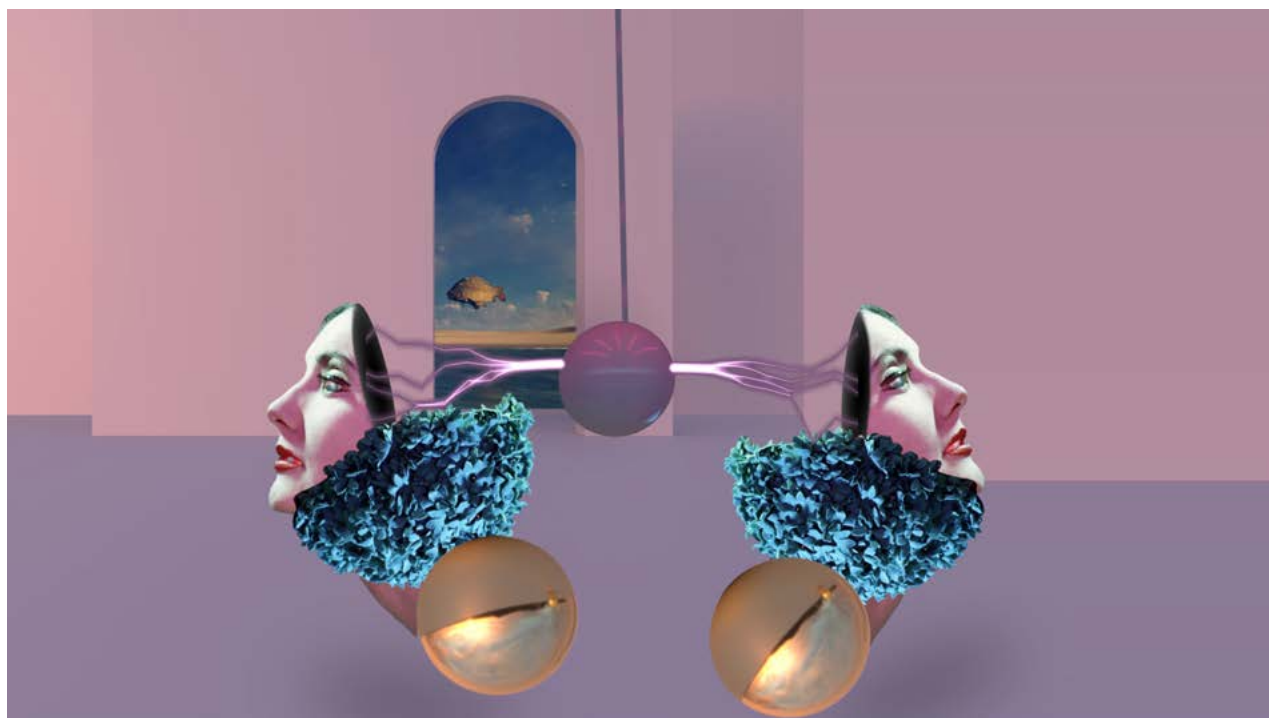
azonban ez rendkívül technika- és gépfüggő, az elavulás és a megújulás között hánykolódnak a művészek és a művek. A kortárs művészeti múzeumok restaurátorai kétségbeesetten keresik a megoldást a mentésre, hisz húsz-harminc év alatt a hordozók elavulnak. Hogyan látod ezt a problémát?

SzD: A múzeum ebből a szempontból azért fontos, mert a digitális művészet archívumaként működik. Gondoljunk bele, hogy nem minden digitális művészeti alkotást lehet online megnézni. Kellenek azok a közösségi élmények, amit a múzeum nyújtani tud. Ebből a szempontból múzeum elhanyagolhatatlan. A technika elavul, de most hozok egy példát: Moholy-Nagy megcsinálta a *Fény-tér modulátorát* a 20-as, 30-as évek fordulóján, aminek a technológiája mára annyira elévült, hogy a még ma is

működő prototípust havonta egyszer két órára szabad bekapcsolni azért, hogy a kinetikus szobor alkatrészei összeérjenek, majd kikapcsolják. Mégis archiválódik a múzeumban. A digitális művészet esetében ez kulcsfontosságú. Hiszen azt szeretnénk, hogy mindenki számára hozzáférhetővé, láthatóvá váljon, diskurzus alakuljon ki a látogató és az alkotás között. Ezért helyes, ha egy kurátor azt mondja, „én ezt a művet bevonom a múzeumi gyűjteménybe”.

SI: Moholy-Nagyot említetted. Adódik a kérdésem: mi az, ami neked, a berlini éveidet is beleértve, igazi inspirációt adott? Úgy tűnik számomra, hogy elsősorban a dadaista, konstruktivista és bauhausos művek.

SzD: Igen, ezek valós források. A kiindulási pontom mindig is a művészetek iránti szerelem volt. Moholy kicsit másképpen került

SZAUDER Dávid:
Charging process, 2021,
HD, animáció
A művész jóvoltából
→

a horizontomba. Gyerekkorom óta érdekelt a művészete, s azon gondolkodtam, hogyan lehetne a digitális alkotói módszer alapján beemelni őt a mai, kortárs világba. A *Fénytér modulátort* például újra kellene gondolni annak a jelenségnek az alapján, hogy most csak havonta két órára lehet bekapcsolni. Hogyan lehetne egy sokkal nagyobb méretű művet készíteni belőle, amit az emberek meg is foghatnak, bele is mászhatnak akár? Nem Berlin, hanem az én külföldi mivoltom inspirálta ezt a vágyat.

SI: Mit jelent számodra, amikor ezeknek a műveknek mint alapoknak a felhasználásával Moholy-Nagyon kívül egy Kassák-, egy Schwitters- vagy egy dadaista kép mozdul meg a kezed alatt? Mit vált ki, akarod-e ezeket továbbfejleszteni?

SzD: Nem. Én az összes munkáimmal egy végtelen kollázst készítek, melyben az előbb említett művészek és irányzatok meg a reneszánsz, Michelangelo, Raffaello is beletartoznak. Ezek az én történeteim - ezért is az a kiállítás címe, hogy *Történeteim*. Így kerül be a kollázsbba az egyik munkámon Elon Musk mint ezerszemű reneszánsz dózse. Kassák ingája esetében az volt a szándékom, hogy úgy szeretném látni a művet, mintha mozogna. Szétboncoltam, kvázi újratertemtettem, és egy bizonyos kinetikus ritmus alapján megmozgattam.

SI: Akkor ez egyfajta hommage?

SzD: Az is, de kísérletezés egyben. Ezzel sokkal közelebb jutok ahhoz a megértéshez, amihez csupán művészettörténeti megfigyelésekkel nem lehet eljutni.

SI: Ha már Elon Muskot említetted, rákérdeznék, hogyan reagálsz munkáiddal a napi politikai eseményekre, van-e olyan szándékod, hogy a politikát beemeld, üzeneteket továbbíts, hiszen munkáid mint mozgóképek talán közvetlenebbül juthatnak el a nézőhöz, mint mondjuk egy festmény.

SzD: Felkelek reggel, kinyitom a Facebookot, és körbevesznek a hírek. Befolyásolnak. A frusztrációm nem tudom máshol feldolgozni. Erős a vonzódásom a pop-art-hoz - ott is kiemelték figurákat a politikai életből, és feldolgozták őket. Én is ezt használom, kiadom magamból a frusztrációm, melyekkel telítődök, szemlélve világnk eseményeit.

SI: A falakon látható kis méretű munkák képek a Harry Potter-univerzum mozgó- és állóképeit idézhetik fel a nézőben. Van-e szándékod befolyásolni a nézőt a képi megközelítésben ilyen értelemben?

SzD: Én inkább megszólítani szeretném az embereket, diskurzust kialakítani köztem, köztük és a munkáim között, hogy ezekből a sokszorososan összetett mozgásokból, kollázsszerű munkákból vigyenek valamit haza. Ez az egyik fontos célom. Megmutatni, hogy az újmédia és a digitális művészet jelen van az életünkben.

SI: Ez a fajta művészeti processzus mennyire viszi el a személyességtől a nézőt, és persze az alkotót? Azaz mennyire hangsúlyos a technikai oldal? Mennyire tud megmaradni a technika mögött a személyesség?

SzD: Szerintem megmarad. Ha egy háromdimenziós modellt először meglát az ember - én így jártam hajdan Finnországban -, nagyon megijed. Az elkészítéséhez túl sok a menü és a gomb. Rájöttem aztán, hogy ez is olyan, mint a festészet. A technológiát meg kell tanulni, el kell sajátítani. Aztán, ha már biztonságosan tudja használni az ember, akkor szép lassan a saját világát, koncepcióját, vízióit is bele tudja vinni. Az egyik legfontosabb törekvésem az egyedi hangvétel megtartása.

SI: A névjegyed egyértelműen, karakteristikusan megjelenik ebben a műfajban?

SzD: Igen, ha valaki rám jellemző védjegyeket és kategóriákat keres, akkor talál. Azt

hiszem, a munkáim felismerhetőek, van egy sajátos stílusom. A digitális művészetben is létrejött a másolás. Ugyanazokkal a szoftverekkel ugyanazokat az eredményeket létre lehet hozni. Sőt, másolás mellett megjelent a hamisítás is. A kriptoművészeti korszakban ez különösen veszélyes, hiszen az árveréseken komoly tételekért kelnek el digitális munkák. Az NFT (non fungible token), mely 2021 óta fontos újdonság a digitális művészeti életben, egyfajta eredetiségbizonyítvány. Bár sok hátulütője van, mégis biztonságot ad.

SI: Te is úgy látod, hogy ha lineárisan szemléljük a művészettörténetet, egy jól előkészített folyamat bontakozik ki, mely kontinuitást biztosít a korábbi korszakok művészetével?

SzD: Nehéz kérdés, igen is, meg nem is. Alapvetően a kortárs művészet mint lineáris művészet megszűnt. Vannak különböző irányok. A digitális művészetnek csekély a feldolgozottsága. Ismerjük Vera Molnárt, Kepest, Bridget Riley-t, de a jelent így feldolgozni még nem lehet. Néhány filozófus szerint ez már egy posztdigitális korszak, s mi ennek a szereplői vagyunk. Az elemzés mellett én nagyobb súlyt fektetnék a megismerésre és a felfedezésre, hogy a befogadó minél inkább találja meg a saját maga számára élményt nyújtó alkotásokat.

SI: Mik a terveid?

SzD: Fejleszttem a másik éneket, mely a kiterjesztett valóságokkal foglalkozik, és most ebben a formában építem meg Leonardo egy nem létező gépét és mutatom majd be Milánóban. A Leonardo Múzeum megbízásából készítem ezt az installációt, hogy a nézők felfedezhessék a mester egy sosem látott művét. Hatalmas lehetőség ilyen technikával dolgozni, és azt remélem, a néző számára befogadhatóvá válik a mű.